

Būkite linksmi ir džiūgaukite, nes jūsų laukia gausus atlygis danguje /Mt 5,12/

2016 m. kovas Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys **Nr. 3 (164)**

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)

Sveiki sulaukę Velykų šventės!

JĖZUS PRISIKĖLĖ
/Velykų giesmė/

*Mūs Viešpats kėlės po mirties,
Išgelbėjo nuo pražūties,
Kad būtų siela mums rami,
Gyventume su viltimi.*

*Diena laiminga žemei atėjo,
Kėlėsi Jėzus už mus kentėjęs,
Tamsybių baimė širdy išnyko,
Džiaugiasi siela Velykų rytą.*

*Mes Dievą šlovinkim giesme,
Giedokime visi drauge.
Jis prisikėlė po mirties
Paguodai, laimei mūs širdies.*

*Per savo dvasiškus namus
Apsivieski, Dieve, mus visus,
Kad žengtume doros keliu.
Būk, Viešpatie, tu mums vedliu.*

Alfредas Naktinis

Lietuvos evangelikų reformatų Generalinio superintendenteo kun. Tomo Šerno Velykų sveikinimas

Kiekvieną pavasarį džiaugiamės gamtos atgijimu. Tuomet atrodo, kad gyvybė gamtoje nugalė mirtį. Tačiau vis dėlto mirtis visados laimi. Mūsų išdidumas ir protas, mūsų kilnumas ir grožis, gražiausi mūsų gyvenimo planai ir padaryti darbai yra paniekiami mirties. Tačiau pasaulyje mirtis buvo nugalėta.

Tai įvyko Jėzaus Kristaus kape. Mirtį nugalėjo Tas, kuris pats pasauliui duoda gyvybę.

Jėzus kėlėsi iš mirusiųjų ne dėl savo Dieviškosios Galios didingumo, bet dėl meilės, kuria Dievas visus mus myli. Pasaulio žiaurumai ir mirtys nepanaikina Jėzaus pergalės prieš mirtį prasmės.

Viskas yra įvykę dėl manęs, dėl tavęs, dėl tavo artimųjų, dėl viso pasaulio. Ši pergalė prieš mirtį yra skirta mums. Taip Dievas su mumis kalba. Ar mes Jam atsakome? Jėzus Kristus yra visų krikščionių Vieš-

pats. Jėzuje Kristuje yra vienintelė tikra mūsų pergalė dvasinio skurdo ir mirties pasaulyje, kaip apaštalas Paulius primena – *Kas giriasi, tesigiria Viešpačiu*. Todėl ir mes, Lietuvos evangelikai reformatai, su visa krikščionija girkime Viešpatį, tik jame matydami savo gyvenimo prasmę, garbę ir viltį. Su Velykomis.

Kun. T. Šernas

Mirtį nugalėjo Tas, kuris pats pasauliui duoda gyvybę.

SU EVANGELINĖS LAISVĖS DIENA!

Kovo 9-oji Ciuriche 1522 metais... *Provokacija!*

Kada prasidėjo Reformacija? Spalio gale evangelikai tikintieji mini Reformacijos dieną. Mat, 1517 metais spalio 31 dieną augustinų vienuolis Martynas Liuteris paskelbė savo 95-ias tezes. Tačiau Reformacijos ištakų esama ne vienos. Šveicarijoje viskas vyko gerokai kitaip.

Istorikai iki šiol ginčijasi, ar Liuteris tą dieną iš tikrųjų prikaldė savo tezes prie Vitenbergo pilies bažnyčios durų. Tikrai žinome, kad tuo metu jas išsiuntė atsakingiems bažnyčių vadovams. Tačiau nei Maince, kur rezidavo Liuterio arkivyskupas, nei Vitenberge, kur pats profesorius dėstė teologiją, tezių paskelbimas beveik nesulaukė tiesioginio atgarsio – į vargšą vienuolį niekas nekreipė dėmesio. Bet tezės netruko būti išverstos į vokiečių kalbą ir jau gruodžio mėnesį išspausdintos. Be to, 1518 metų pradžioje buvo išleistas Liuterio *Pamokslas apie atlaidus ir malonę* (Ein Sermon von Ablaß und Gnade), kuriame jis prieš atlaidus pasisakė daug griežčiau negu tezėse. 1517/18 žiemą per kelias savaites Vokietija sužinojo apie Liuterio idėjas, ir Reformacijos judėjimas prasidėjo.

Vis dėlto nereiktų pamiršti, kad spalio 31 dieną Liuteris dar tikrai nebuvo reformatorius. „Jis norėjo tartis, o ne konfrontuoti“, – teisingai pastebi katalikų bažnyčios istorikas A. Francenas (*Trumpa Bažnyčios istorija*). Užtat Šveicarijoje Reformaciją išjudino aiškus planas – sąmoningai

surengta provokacija. Ciuricho katedros pamokslininkas Ulrichas Cvinglis su savo bendraminčiais jau kurį laiką buvo įsitikinę, kad reikia reformuoti bažnyčią pagal Dievo Žodį. Vokietijoje Reformacija buvo labiau katalikų bažnyčios neteisingos ir uždelstos reakcijos rezultatas, o Šveicarijoje evangeliška nusiteikę reformų šalininkai nuo pat pradžių veikė kryptingai.

1522 metų kovo 9 dienos pavakare žinomo Ciuricho spaustuvininko Kristofo Frošauerio (Froschauer) namuose tuzinas vyrų suvalgė dvi rūkytas dešras. Tai nebuvo azartiškai nuteikusių šmaikštuolių, tarp kurių ir trys kunigai, nekaltas papramogavimas. Dešrų valgytuvės buvo sąmoningai surengtos pirmąjį priešvėlykinio pasninko sekmadienį. Buvo smulkiai supjaustytos dvi kietos dešros ir išdalintos susirinkusiesiems. Gali būti, kad net neatsitiktinai dienos laikas, dalyvių skaičius ir dešrų išdalavimo būdas priminė paskutinę Jėzaus vakarienę su mokiniais. Kitaip negu vienišas vienuolis Vitenberge, ciurichiečiai sąmoningai siekė surengti provokacinį renginį ir

viešai pademonstruoti nepritarimą katalikų pasninko įsakymams (valgytuvės vyko Frošauerio dirbtuvėje, t.y. tik pusiau viešai).

Valgytuvėse dalyvavo ir pats Cvinglis, tačiau dešros tikriausiai nevalgė. Bet ne tik dalyvavo, o ir dešrą kirto kunigas Leonas Judas, vėliau Heinricho Bulingerio draugas ir kolega. Ciuricho miesto taryba netruko visa tai sužinoti. Provokacija buvo pasmerkta, o valdžiai nurodyta atlikti tyrimą. Konstanco vyskupas įsakė dalyvius griežtai nubausti; popiežius Adrianas VI net bandė atimti Cvingliui leidimą pamokslauti. Prabilta apie „Bohemijos erezijos“ plitimą (Prahoje šimtmetį anksčiau Janas Husas bandė įvesti bažnytines naujoves ir 1415 metais būtent Konstancijoje buvo sudegintas kaip eretikas).

Ciuricho taryba iškvietė Frošauerį pasiaiškinti. Savo ginamajame rašte jis nurodė, esą dėl didžiulio darbo krūvio skubiai tiekiant Erazmui Roterdamiečiui knygų siuntą, skirtą Frankfurto knygų mugei, jis ir jo tarnai vien „koše“ nepasisotinę... Delegacijos sulaukta net iš paties Konstanco Bažnyčios vyresnybės,

tačiau maišto visiškai užgniaužti ir jai nepasisekę. Ciuricho taryba uždraudė viešą pasninko laužymą, „kol bus priimti kiti sprendimai“. Tačiau šiame sprendime jau slėpė Reformacijos pergalė, nes vyskupas ir Bažnyčia prarado tiesioginę ir reikšmingą įtaką tolesnei raidai. Bažnytiniai reikalai perėjo į miesto valdžios rankas.

Ciuricho dešrų valgytuvės, iš pirmo žvilgsnio kad ir kaip nekaltai atrodžiusios, tapo tikru „kovos paskelbimu“ (Kurt Aland). Reformacija Šveicarijoje įsibėgėjo visu greičiu. Cvinglis jau kurį laiką nepamokslavo kitaip, kaip tik vien iš Biblijos, kėlė ir peikė daugelį Bažnyčios trūkumų (malda šventiesiems, skaistykla) bei neigė dešimtinę esant tikintiesiems privaloma, Dievo nustatyta tvarka. Asmeniškai jis jau buvo nutraukęs ryšius su popiežiaus Bažnyčia (netrukus vedė) ir artėjo prie viešo konflikto.

Žmonių diktatas

Praėjus porai savaitių po dešrų valgytūvių, Cvinglis pasninko klausimu pasakė pamokslą, kurio tekstas Didįjį Ketvirtadienį buvo išspausdintas Foršauerio spaustuvėje. Pamokslo pavadinimas: *Apie valgių pasirinkimą ir laisvę* (Von Erkießen und Freyheit der Speisen). Jis tapo ir pirmuoju Šveicarijos Reformacijos dokumentu. Pamoksle Cvinglis jau visai evangeliskai išdėsto savo laisvės sampratą. Kaip Liuteris veikaluose *Apie gerus darbus* bei *Apie krikščionio laisvę* (abu iš 1520-ųjų) akcentuoja ir atiduoda pagrindinę vietą tikėjimui, be kurio darbai – kad ir kokie religingi – Dievo akyse yra beverčiai, taip ir Cvinglis šneka apie

savo kraštiečius, pasidavusius pasninkavimo prievartai: „Jų tikėjimas į Dievą nebebuvo tiek stiprus, kad Juo vienu pasitikėtų, savo viltis į Jį vieną tedėtų ir Jo vieno įsakymų bei valios klausytų. Dėl to jie kvailai griebėsi paklusti žmonių diktatui.“

Kadangi Biblija pasninkauti tikintiems žmonėms nei įsako, nei įpareigoja (tik siūlo ir ragina), tai ir Bažnyčios ar žmonių įsakymų pasninkauti nėra reikalo būtinai klausyti. Nes kiekvienas tikintis žmogus be išlygų paklusti privalo tik Biblijos paliepimams. Cvinglis neturėjo nieko prieš, „jei kas nors dėl sveikatos ar savo kūno sutramdymo savanoriškai imasi atsisakymo ir šitaip pasninkavimo nepervertina“. Bet nė vienas tenesiekia pasirodyti gudresnis už Dievą, Biblijos įsakymus „papildydamas ar pataisydamas“ – „tarsi Dievas būtų ką pražiopsojęs“. Toks tikinčiuosius tik suklaidina, o šie sau įsikala nuodėmiaują, jei tik ties kokiu pasninko įsakymu suklumpa. Šitaip, anot reformatoriaus, tik sąžinė be reikalo „apkaltinama ir suteršiama“ ir „tikrai stabmeldystei“ pastūmėjama. Dėl to Cvinglis daro išvadą:

„Trumpai ir paprastai pasakius: jei nori pasninkauti, tai ir pasninkauk! Jeigu nori nevalgyti mėsos, tai ir nevalgyk! Bet savo tikinčiam broliui palik laisvę pasirinkti!.. Tačiau jei tavo artimą piktins tavo naudojimasis laisve, tai nestumk jo į sunkumus ir pagundą. Tik tuomet, jei jis aiškiai pamatys tavo laisvės pagrindą, tai ja ir nebesipiktins, nebent tikrai norėtų tau blogo... O tu kaip tik turėtum savo artimui draugiškai išaiškinti savo tikėjimą ir pasakyti, kad ir jis gali valgyti viską bei turi teisę laisvai pasirinkti.“

Metais vėliau, po pirmojo Ciuricho disputo 1523-iaisiais, buvo panaikinti visi pasninko įsakymai. Savo *67 straipsniuose* (arba *Baigiamosiose kalbose*) Cvinglis pabrėžė, „kad nė vienas tikintysis nėra įpareigotas daryti darbus, kurių neliepia Dievas. Taigi bet kuriuo metu gali valgyti kokį tik nori valgi“ (24). Taip Reformacija žingsnis po žingsnio vis tvirtėjo ir 1525 metais, pirmuoju Šventosios Vakarienes pagal Cvinglio supratimą šventimu, buvo užbaigta. O prasidėjo ji dešros valgymu – „dešradieniu“. Pasak

Theologische Realenzyklopädie (Teologijos enciklopedijos), „momentu, kai įvyko perėjimas nuo reformos senojoje sistemoje iki sistemos lūžio“. Taip prasidėjo tikroji *Laisvės reformacija*. Bent jau Šveicarijoje.

Tik Dievas yra sąžinės Viešpats

Evangeliškoji įsakymų, sąžinės ir laisvės samprata visuotinai įsitvirtino ir dėl to randama daugelyje tikėjimo išpažinimų. 1528-ųjų *Berno tezėse* sakoma: „Kristaus Bažnyčia nesudarinėja nei įstatymų, nei įsakymų be Dievo Žodžio. Dėl to visi žmonių sudaryti nuostatai, kuriuos vadina Bažnyčios įsakymais, mus įpareigoja tik tiek, kiek jie pagrįsti ir įsakyti dieviškajame Žodyje.“ H. Bulingeris *Antrajame šveicariškajame išpažinime* (1566) rašo: „Kuo labiau auga apėigų skaičius Bažnyčioje, tuo labiau ji atitraukiama ne tik nuo krikščioniškos laisvės, bet ir nuo Kristaus bei Jo tikėjimo; kadangi liaudis apeigose ieško to, ko turėtų ieškoti vieninteliame Dievo Sūnuje Jėzuje Kristuje per tikėjimą...“ (17,1).

Nyderlandų išpažinime (1562) pabrėžiama, kad „visi žmonių išgalvojimai ir visi įsakymai, kurie yra įvesti Dievo garbinimui išreikšti ir per kuriuos kokiu nors būdu saistoma ar kitaip pančiojama sąžinė“, yra atmestini (32).

Krikščionio laisvės temai Jonas Kalvinas paskyrė visą savo įžymiojo veikalą *Institutio* skyrių (III,19).

XVII a. *Vestminsterio tikėjimo išpažinimas* pateikė bene preciziškiausią šios klausimo formuluotę:

„Tik Dievas yra sąžinės Viešpats, ir ji neturi būti varžoma jokiais žmonių mokymais ir priesakais, kurie tikėjimo ar Dievo garbinimo klausimais nors kiek prieštarauja Jo žodžiui arba jį papildo. Tikėti tokiais mokymais ar paklusti tokiems priesakams neva dėl sąžinės iš tiesų reiškia paminti tikrąją sąžinės laisvę. Aklo ir absoliutaus tikėjimo bei paklusnumo reikalavimas taip pat pažeidžia sąžinės ir proto laisvę.“ (20,2)

Kurt. Holger Lahayne
2016 m. kovo 8 d.

Europos WCRC Reformatų Bažnyčių vadovų XIV suvažiavimas

Biržų ev. reformatų bažnyčios klebonas kun. Rimas Mikalauskas dalyvavo Pasaulio Reformatų Bažnyčių Unijai priklausančių Europos regiono Bažnyčių suvažiavime Ciuriche (Šveicarija), kuriame ne tik buvo išklaustyti įvairūs pranešimai, aptarti kai kurie teologiniai klausimai, Reformacijos 500 metų jubiliejaus paminėjimo renginiai, bet ir diskutuota apie pabėgėlių krizę.

Kiekvienais metais Pasaulio Reformatų Bažnyčių Unijai (angliškai: World Communion of the Reformed Churches – WCRC) priklausančių Europos regiono Reformatų ir Presbiterionų Bažnyčių vadovai ar jų atstovai susirenka aptarti išskylančius klausimus, pasidalinti savo šalies bažnytinio gyvenimo iššūkiais. Vyksta neformalus bendradarbiavimas. Tokie susitikimai – gera vieta sužinoti, kokiais džiaugsmiais, rūpesčiais gyvena konkrečioje Europos šalyje veikianti Reformatų ar Presbiterionų Bažnyčia. Be atskirų Bažnyčių atstovų suvažiavime dar dalyvauja tos šalies Reformatų Bažnyčių susivienijimų vadovai. Pvz.: Vokietijoje veikia keletas viena nuo kitos nepriklausomų Reformatų Bažnyčių ir gausu atskirų bendruomenių, priklausančių jungtinių Bažnyčių sinodams. Dauguma tokių Bažnyčių yra apsijungusios į Vokietijos Reformatų Sąjungą.

2002 metais buvo priimtas sprendimas į kasmetinius Europos suvažiavimus kviesti ne Bažnyčių delegatus, o jų vadovus ar atstovus. Kasmet tokie renginiai vyksta vis kitoje valstybėje, kurios vietinė Bažnyčia organizuoja priėmimą. Ne visos Europos reformatų Bažnyčios yra pajėgios tokius susitikimus surengti, tačiau stengiamasi, jog susitikimų geografija plėstųsi, organizuojančiai Bažnyčiai suteikiama finansinė parama. Taip 2013 metais susitikimas vyko Atėnuose, Graikijoje, 2014 m. – Varšuvoje, Lenkijoje, t. y. ten, kur evangelikų Bažnyčios, palyginus su Vokietijos, Šveicarijos ar Vengrijos reformatų Bažnyčiomis, yra „nykštukinės“. Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia, nors ir nėra pati mažiausia šioje organizacijoje, be abejonės papildo tų „mažutėlių“ gretas... 2011 metais Vilniuje vyko WCRC Europos vykdomojo

komiteto posėdžiai, kuriuos taip pat siekiama kartis nuo karto surengti skirtingose šalyse tam, kad labiau jas pažinti, pastiprinti ir įtraukti į tarptautinį bendradarbiavimą, nepalikti „paraštėje“.

Jau ne pirmą kartą Lietuvos evangelikams reformatams atstovauja vicesuperintendente pareigas einantis, taip pat ir atsakingas už ekumeninius bei tarptautinius Bažnyčios ryšius kun. Rimas Mikalauskas. 2016 metų kovo 3-5 dienomis jis viešėjo Ulricho Cvinglio krašte – Ciuricho kantone. Alpių kalnų slėnyje VIII amžiuje įkurto Kapelio vienuolyno celėse gyveno, senojoje bažnyčioje meldėsi ir konferencijų salėje posėdžiavo WCRC Europos reformatų ir presbiterionų Bažnyčių vadovai ar jų atstovai. Plenarinių posėdžių darbotvarkėje – WCRC Europos vykdomojo komiteto prezidento kun. Jan-Gerd-Heedereso ataskaita; atsakingos WCRC Europos vykdomojo komiteto finansininkės ponios Kerstin Koch pranešimas; WCRC Pasaulio vykdomojo komiteto Europos atstovo kun. Baso Plaistero pranešimas. Visi jie buvo išklaustyti, dalyviams jau iš anksto buvo pateikta didžioji dalis pranešimų per elektronines informavimo priemones. Po šių pranešimų buvo išklaustytas WCRC Europos vykdomojo komiteto teologijos skyriaus kuratoriaus kun. Douwe Vissero pranešimas apie parengtą sutarties projektą-pasiūlymą dėl WCRC prisijungimo prie 1999 metais Pasaulio Liuteronų Sąjungos (WFL) ir Romos Katalikų Bažnyčios pasirašyto „Jungtinio susitarimo apie išsteisinimo doktriną“. Prie šio susitarimo 2006 metais dar prisijungė Jungtinė Metodistų Bažnyčia. WCRC Europos vykdomasis komitetas, stipriai palaikomas WCRC generalinio sekretoriaus kun. Chris Fergusono, siūlo WCRC Baž-

nyčioms narėms palaikyti pasiūlymą ir prisijungti prie šio susitarimo dar iki 2017 metų. Buvo pateiktas prisijungimo prie susitarimo projektas, išklaustytas pranešimas apie tokio susitarimo naudą.

Po pranešimų vykusiose diskusijose buvo matyti, jog ne visų Europos reformatų Bažnyčių vadovai ar jų atstovai palankiai priėmė teikiamą pasiūlymą. Vien iš formaliosios pusės buvo išvelgta, kad susitarimo pasirašymui iki 2017 metų reikalingoms procedūroms neužtenka laiko, net jei ir visi idealiai pritartų susitarimui. Buvo aiškinamasi, ar jis turi būti ratifikuotas visose Bažnyčiose narėse, kokia būtų susitarimo patvirtinimo ir pasirašymo procedūra. Kai kurių Bažnyčių atstovai: Vokietijos, Šveicarijos, dalis olandų išvelgia tokio prisijungimo būtinybę, bet kita dalis olandų, o ypač vengrų, airių ir škotų Bažnyčių atstovų – prieštaravo. Neformaliuose pokalbiuose galima buvo pastebėti dalies atstovų atsargią neigiamą poziciją dėl tokio susitarimo būtinybės apskritai.

Daugelis WCRC Europos Bažnyčių yra narės Leuenbergo sutarimo, kuris jungia reformatų, liuteronų, metodistų ir jungtines Bažnyčias. Tad ar reikia reformatams pasirašyti dar vieną susitarimą? Ir apskritai, ar

reikia jungtis prie visų susitarimų, kuriuos yra pasirašiusios evangelikų liuteronų Bažnyčios? Apie tiesioginį Reformatų Bažnyčių ir Romos katalikų Bažnyčios susitarimo pasirašymą nebuvo kalbama.

Šiuo klausimu, pasidalinus įžvalgomis, buvo sutarta, jog kiekviena nacionalinė Bažnyčia iki 2016 metų spalio mėnesio atsiųs savo argumentuotą poziciją dėl prisijungimo ar neprijungimo prie 1999 metais tarp Pasaulio Liuteronų Bažnyčių Sąjungos ir Romos Katalikų pasirašyto Jungtinio susitarimo dėl išsteisinimo doktrinos. Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia šiuo klausimu yra taip pat kviečiama pasisakyti, tad artimiausioje ateityje šis klausimas turėtų būti įtrauktas į Dvasininkų sesijos, Konsistorijos ir parapijų vadovybių darbotvarkes.

Suvažiavime buvo informuota apie pasiruošimą artėjančiam pasauliniam WCRC suvažiavimui. Šie suvažiavimai vyksta kas septyneri metai. Paskutinis – 2010 metais Grand Rapids mieste, Mičigano valstijoje, JAV. Jame taip pat Lietuvai atstovavo kun. Rimas Mikalauskas ir tuometinė Reformatų Bažnyčios konsistorijos prezidentė dr. Renata Bareikienė.

2017 metais pasaulinis organizacijos suvažiavimas bus rengiamas

Vokietijoje, Leipcigo mieste. Į jį Lietuvos evangelikai reformatai turi teisę siųsti du delegatus.

Vokietijos Bažnyčių atstovai informavo apie tai, kaip yra ruošiamasi paminėti Reformacijos 500 metines. Bus organizuojama daug bendrų renginių kartu su evangelikų liuteronų Bažnyčia. Šveicarijos evangelikai reformatai solidarizuojasi su vokiečiais ir taip pat prisijungia prie šio jubiliejaus minėjimo. Ta proga ir šio suvažiavimo dalyviai pertraukos tarp posėdžių metu Kapelio bažnyčios kieme pasodino liepą, prie kurios buvo pastatyta *atminimo lentelė**, priminsianti apie šį suvažiavimą ir Reformacijos jubiliejaus paminėjimą.

Vadovų susirinkime neišvengta aktualios temos – emigrantų antplūdžio į Europą. Šios bėdos ypač paliestos pietų Europos šalys bei Vokietija, Austrija, Švedija. Graikijos evangelikų Bažnyčios atstovas kun. Dimitrios Boukis pasidalino savo Bažnyčios patirtimi ir pakvietė broliškų Bažnyčių atstovus siųsti savanorius į jų šalį. Jis atkreipė dėmesį, jog tai būtų ne tik pagalba graikams, bet ir patirtis, kurią savanoriai parsivežtų į savo šalį. Šiuo klausimu pasisakė Vokietijos, Vengrijos, Lenkijos, Čekijos ir Lietuvos šalių atstovai. Lietuvos atstovas atkreipė dėmesį, jog emigracija – būtent ekonominė – nėra naujas reiškinys. Lietuva labai kenčia nuo gyventojų netekimo dėl emigracijos į Vakarų Europą. Tai stipriai jaučia Bažnyčia. Tokios emi-

gracijos priežastys viešai neanalizuojamos, nesistengiama iš esmės šios problemos spręsti nei Lietuvoje, nei Vakaruose. Ji nekėlė sunkumų ekonominius emigrantus priimančioms valstybėms. Nekelia, matyt, ir toms, kurios gyventojų netenka? Dabartinė karo ir ekonominių emigrantų banga jau kelia rimtus sunkumus juos priimančioms Europos valstybėms. Ar dalis priežasčių nėra tos pačios, kaip ir Europos viduje? Bažnyčios nuoširdžiai įsitraukė į emigrantų pasitikimo darbą, tačiau humanitarinės pagalbos suteikimas nėra esminis Bažnyčios pašaukimas. Pagelbėti artimui nelaimėje siekia kiekvienas sąžiningas žmogus. Atjauta – bendražmogiška vertybė ir ji nėra religijos, rasės ar tautybės išskirtinė savybė. Ar Bažnyčia, teikdama humanitarinę pagalbą, nepamiršta, jog jos pirmiausias pašaukimas nėra tik atjauta, bet ir pareiga skelbti Dievo Žodį ir evangelizuoti atvykstančius? Ne tik maitinti kūnus, bet ir sielas?

Susirinkimas taip pat išklaušė Vokietijos atstovo pranešimą apie jų Bažnyčios partnerinę Bažnyčią Sirijoje, Aleppo mieste. Asmeniškai jis buvo apsilankęs ten prieš karą, neseniai apsilankė karui vykstant. Bažnyčia labai nukentėjo. Iš 200 šeimų liko mažiau nei 70... Bažnyčios pastatai sugriauti. Situacija – sudėtinga ir labai liūdna.

Kelias dienas vyko plenariniai posėdžiai, tačiau daug vertesni buvo asmeniniai, neformalūs suvažiavimo dalyvių pokalbiai pietų, vakarienių, pusryčių ar pertraukėlių metu. Taip pat ryto ir vakaro pamaldos senoje Kapelio bažnyčioje.

Pasibaigus posėdžiams suvažiavimo dalyviai buvo pakviesti į kantono sostinę – Ciurichą. Ten buvo svetinagai priimti, kartu aplankė įžymias Reformacijos vietas, susipažino su šio miesto Reformacijos istorija ir nūdienu, apsilankė bažnyčiose.

InfoRef.Lt

* *Irašas atminimo lentelėje: Taip tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje /Mt 5,16/. Ši sidabrinė liepa primena Ciuricho reformacijos prieš 500 metų ištakas ir buvo pasodinta Ciuricho bažnyčios komiteto 2016 metų kovo 4 dieną, dalyvaujant Pasaulio Reformatų Bažnyčių Unijos delegatams. Liepa siejasi su Liuterio sode Vitenberge pasodintais 500 medžių, kurie byloja apie Reformacijos šviesą. Medžiai liudija apie gyvybingą ir visame pasaulyje išplitusią krikščionių bažnyčių bendriją. Jie simbolizuoja įvairių bažnyčių taikų sugyvenimą.*

Plaukiant prieš srovę

Vasario 27 d. Vilniaus bažnyčioje „Tikėjimo žodis“ vyko konferencija „Sekuliarizacija ir Bažnyčia XXI amžiuje“. Joje pranešimus skaitė Willem A. Van Gemeren, olandų kilmės Senojo Testamento teologijos profesorius emeritas, Holgeris Lahayne, Evangeliniame Biblijos institute dėstantis etiką ir dogmatiką, Stephenas M. Garrettas, Vilniaus dailės akademijos filosofijos ir religijos docentas. Konferencijoje buvo paliesta socialinė Bažnyčios atsakomybė sekularioje visuomenėje. LERB kurt. H. Lahayne savo pranešime be šios temos daug vietos paskyrė Vilniaus liuteronų parapijos pirmininkės, filosofės, kultūros istorikės ir buvusios švietimo viceministrės dr. Nerijos Putinaitės plačiai išgarsėjusiai knygai „Nugenėta pušis“. Spausdiname ištrauka iš H. Lahayne pranešimo.

Nureliginta būklė

Prie sekuliarizacijos, žinoma, svariai prisidėjo sovietmetis. Viena šio laikmečio eksperčių – filosofė, kultūros istorikė ir buvusi švietimo viceministrė Nerija Putinaitė. Praeitą rudenį pasirodė jos nauja knyga *Nugenėta pušis*. Joje autorė nagrinėja Lietuvoje vykdytą ateizavimo politiką. Mokslininkės dėmesio centre – ne represinė komunistų valdžios veikla, o „švelnioji“ ateizacija, su kurios pasekmėmis gyvename iki šiol.

Ateistinė propaganda visų pirma kovojo ne tiek prieš religiją ar krikščionybę, o prieš bažnyčias kaip politiška ir vertybiška su valdžia konkuruojančias institucijas. „Ateizacijos tikslas buvo ne tiek pakeisti žmonių suvokimą apie religiją, kiek juos atitraukti pirmiausia nuo Katalikų Bažnyčios, taip pat nuo kitų Bažnyčių“ – rašo Putinaitė. „Žmonės siekta fiziškai atitraukti nuo religijos praktikavimo, nesirūpinant jų antire-

ligine indoktrinacija“.

Pagrindinis tikslas nebuvo įdiegti tikrą ateistišką pasaulėžiūrą, t. y. paversti žmones nuoširdžiais ir įsitikinusiais ateistais. Valdžia netruko suprasti, kad tai neįmanoma. Labiausiai jai rūpėjo „išstumti Katalikų ir kitas Bažnyčias iš visuomenės gyvenimo“. Lietuvos sovietų „valdžiai pakako jai lojalus prie tarybinės tikrovės visiškai prisitaikiusio žmogaus. Ji nedėjo pastangų <...> sukurti tarybinei tikrovei idėjiškai angažuotus žmones“.

Kad Bažnyčių įtaka žmonėms silpnėtų, buvo kuriamos patrauklios alternatyvos, pvz., pramogos: „Vietos valdžia, rungdamasi su Bažnyčiomis dėl įtakos žmonėms ir siekdama juos atitraukti nuo bažnytinės praktikos, daug dėmesio skyrė pilietinėms pramogoms. Pilietinių švenčių ir pramogų laikas ir vieta buvo parenkama taip, kad dubliuotų bažnytinius atlaidus, kasmetines šventes ir net sekmdienines pamaldas. Buvo kuriami

pakaitalai ir asmeninems šventėms ar progoms, kaip krikštynos, vestuvės ir laidotuvės... Lietuva buvo viena pirmųjų respublikų, intensyviai vyčiusi tarybines apeigas kaip ateizmo propagandos priemonę“. Vardynos buvo priešpriešinamos krikštynomis, civilinė santuoka – bažnytinei, Pavasario šventė – Velykoms, Šeimos diena – Kūčioms, Platelio ežero festivalis – Žemaičių Kalvarijos atlaidams ir t. t.

Tie naujieji ritualai „reguliuo žmonių elgesį ir jausmus, tačiau buvo vertybiškai tušti. Jie buvo efektyvūs, politiškai priimtini, nes patiko žmonėms, juos linksmino ir pakiliai nuteikė, stimuliuo emocijas. Tačiau drauge jie nesirėmė jokių aiškesniu ideologiniu ar pasaulėžiūriniu pasakojimu, kas buvo būdinga bažnytiniams ritualams“. Naujosios apeigos „nureligino ligi tol religines apeigas, „išplovė“ jų religines prasmes. Pakaitalai iš tiesų veikė“. Tradicinės krikščioniškos šventės neteko religinio turinio.

Švelnioji ateizacija veikė sparčiai ir efektyviai. Dauguma žmonių sovietmetyje „prisitaikė ir pasikeitė“. Ateizacijos politikos rezultatas nebuvo aktyvus ateistas, lojalus tarybinei valstybei žmogus, o „indiferentas“ – žmogus, abejingas religijai. Nors lietuviai masiškai netapo ateistais, daug žmonių buvo atvesti „į nureligintą būklę“, atsidūrė pasaulėžiūros tuštumoje. Naujieji ritualai užpildė nureliginto žmogaus psichologinę tuštumą, tačiau paliko jį be aiškios prasmės ir tvirtos vertybinės atramos.

N. Putinaitės atlikta analizė paaiškina, kodėl po 1990-ųjų žmonėms buvo visai nesunku masiškai ir be didelių vidinių trukdžių sugrįžti į bažnyčias. Tikram ateistui būtų buvę ▶

Konferencija „Sekuliarizacija ir bažnyčia XXI amžiuje“, iš dešinės: pastorius Darius Širvys, Willem Van Gemeren, pastorė Gražina Bielousova, Stephen Garrett, kurt. Holger Lahayne

Kaip išmokti skaityti Bibliją?

Yra įvairūs Šventojo Rašto skaitymo ir studijavimo metodai:

1. Paprastas skaitymas ir susipažinimas su Biblijos visu turiniu. Dažniausiai tai būdas perskaityti Bibliją per metus. Šį tikslą galima pasiekti, jei skaitytojas visus metus kasdieną perskaito po 3 Biblijos skyrius: pvz.: visus iš eilės, arba 2 skyrius iš Senojo Testamento ir 1 skyrių iš Naujojo Testamento. Šis būdas labai tinka gerai susipažinti su Rašto turiniu, knygų, atskirų pasakojimų, ištraukų ir bibliinių pavyzdžių išdėstymu.

2. Lectio Divina – tai būdas, kai asmuo nesiekia Biblijos turinio pažinimo, bet nori pažinti Dievą, kaip Asmenį, esantį Rašto eilutėse, tarsi prisiliesti prie Dievo Dvasios tekste. Toks skaitymas būna lėtas, kontempliatyvus, maldingas, apmąstant eilutes ir reflektuojant jas tiek į savo gyvenimą, tiek svarstant apie Dievo charakterį. Pasirenkama ne daugiau 10 arba 15 Rašto eilučių ir jos apmąstomos, pagal jas meldžiamasi. Toks Rašto skaitymas panašus į pasivaikščiojimą su Dievu po Biblijos puslapius. Jis suteikia nuostabų Dievo charakterio pažinimą, susilietimą su dieviškuoju Asmeniu.

3. Induktyvus skaitymo būdas – tai nuodugnus gilinimasis į tam tikrą

Rašto ištrauką, pastebint jos detales, atsakant į klausimus: kas, kur, kada, kodėl, kokia šio pamokymo prasmė? Atsakius į šiuos klausimus, bandoma skaitomą Rašto vietą palyginti su kitomis panašiomis Rašto eilutėmis. O galiausiai, svarbu pritaikyti teksto pamokymą savo gyvenimui. Tokio skaitymo būdo galima išmokti Induciniame Biblijos skaitymo institute (Lietuvoje jo steigimas tik planuose) ir šiuo būdu perskaityti Bibliją ne vieną kartą bei vesti Biblijos studijos grupes.

4. Dedukcinis Biblijos skaitymo būdas – mokslinis skaitymo būdas, kai pasitelkiamas Rašto knygos žanras, autorius, parašymo aplinkybės ir tikslas, visa istorinė informacija apie tą laiką ir kultūrą, kurioje buvo parašytas konkretus Biblijos tekstas, jame ieškomos parašymo priežastys ir pagrindinės pamokančios tiesos. Tokį Biblijos skaitymo ir tyrimo būdą naudoja seminarijos ir Biblijos institutai.

5. Teminis Biblijos skaitymo būdas – kai skaitytojas pasirenka skaityti Bibliją pagal tam tikrą temą, esančią joje ir peržiūri visas vietas Senajame ir Naujajame Testamente: pvz.: apie atgailą, apie maldą, apie išgelbėjimą, apie Dievo charakterį, apie Trejybę, Bažnyčią, moterį, vyrą

ir t.t. Toks būdas tinka, kai norime įsigilinti į atskirą Biblijos tiesą.<...>

Kuo ilgiau skaitysite Raštą, tuo daugiau Rašto eilučių atsiminsite, nes jos siesis viena su kita ir su Jūsų gyvenimu. Sisteminis Rašto eilučių mokymasis atmintinai taikomas tada, kai sistematiškai studijuojate Bibliją bei teologiją.

Bet kuriuo atveju, skaitant Bibliją, svarbu žinoti, kad tam prireiks daug daug laiko. Duokite sau laiko ją pažinti, mylėti jos posakius, pamėgti ištasas Rašto knygas: Psalmes ar Ekleziasto knygą, Izaiją ar kitą iš pranašų, Pradžios knygą ar Jono Apreiškimą. Su Biblija reikia susidraugauti, pamilti, leisti laiką drauge, tada ilgainiui ji atsiveria ir kaip Draugė, ir kaip Mokytoja, ir kaip literatūros Šedevras, ir kaip Dievo Apreiškimas... Tegul Šventojo Rašto Dievas, Tavo Tėvas, atveria Tau Savo veidą ir pamoko visų tiesų.

Tu nuo vaikystės žinai šventuosius Raštus, galinčius tave pamokyti išgelbėjimui per tikėjimą, kuris yra Kristuje Jėzuje /2 Tim 3, 15/.

Šiaulių bažnyčios „Tikėjimo žodis“ pastorė Anželika Krikštaponienė
Iš www.ramioslankos.lt

► sunku staiga tapti bažnyčios nariu, o indiferentas tiesiog ėmė ir pakeitė stogą. N. Putinaitė ankstesnėje knygoje (*Ne)nutūkusi styga*) naudoja kitą statybos srities metaforą: „Galima liūdnei ar net tragiškai konstatuoti, kad šiandien mes labai netoli pažengę nuo sovietinės tikrovės, iš esmės tepakitę tik mūsų tikrovės fasadas“.

Nureligintas žmogus nėra antireligiškas. Atvirkščiai, religija kaip tokia jam netgi atrodo „vertybė“. Tačiau šis paviršutiniškumas pasireiškia atvirumu bet kokiam religiniam reiškiniiui, bet kokiam dvasingumui. Kaip sovietmetyje indiferentas sugebėjo kartu skaityti ir ateistišką literatūrą, ir bažnyčioje krikštyti vaikus, taip šiandien jis oficialiai išpažįsta katalikybę (ar bet kurį kitą tikėjimą) ir kartu tiki mėnulio kalendoriumi,

reinkarnacija bei energijom; jaunieji tuokiasi Katalikų bažnyčioje ir iškart po to eina dar kartą „tuoktis“ ant Ramūno Karbauskio pseudopagoniško stabakalnio Naisiuose; indiferentas sugeba praktikuoti ir katalikybę, ir Ajurvedą, suderina Reformatų tikyba ir Vydūno mokymą. Ir visame tame nemato jokių problemų.

Bažnyčios su visais savo ritualais bei patarnavimais žmonėms reikalingos nuotakai pakelti, emocijoms stimuliuoti, gyvenimui pagražinti.

Tačiau, kaip ir anksčiau, dauguma žmonių idėjiškai visiškai neangažuoti – anksčiau nebuvo angažuoti komunistų ideologijai, dabar – bažnyčių mokymui.

Kurt. H. Lahayne

Valstybės parama religinėms bendruomenėms

2016 m. Lietuvos Vyriausybė planuoja tradicinių Lietuvos religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų maldos namams atstatyti ir kitoms reikmėms skirti 697 tūkst. eurų.

Didžioji dalis – 626,5 tūkst. Eur – teks Katalikų Bažnyčiai atstovaujančiai Lietuvos vyskupų konferencijai. Lietuvos stačiatikių arkivyskupija numatyta paremti 36,1 tūkst. Eur, Lietuvos sentikių bažnyčios Aukščiausiąją Tarybą – 8,3 tūkst., Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios konsistoriją – 7,8 tūkst., Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios – *Unitas Lithuaniae* – Sinodą – 4,7 tūkst. eurų.

Pagal spaudos pranešimus „V.r.ž.“ inf.

Knyga *JAŠIŪNŲ DVARAS – KULTŪROS ŽIDINYS* skinasi kelią pas skaitytojus...

Vasario 14-ąją įvyko pirmasis Knygos susitikimas su tais, kurie prisidėjo ją išleidžiant – su visais šešiais autoriais (istorike dr. Reda Griškaite, bibliotekininke Irena Katiliene, menotyrininke Brigita Rėbždaite, parkotyrininku dr. Laimučiu Januškevičiumi, kraštotyrininku Kazimieru Karpičiumi, žurnaliste Aurelija Arlauskienė), maketuotoja, dailininke, kalbos redaktore, Reformatų senjorų draugijos, kuri parengė ją spaudai, atstovėmis, Vilniaus universiteto, kuris ją išleido, rektoriumi prof. Artūru Žukausku ir, žinoma, rėmėjais, aukojusiais Knygos parengimo darbams. Beje, tai buvo pirmasis kartas nuo Jono Sniadeckio laikų, kuomet Jašiūnų dvaro rūmų slenksį peržengė Vilniaus universiteto rektorius. Šį jaukų susitikimą muzikos garsais nuspalvino Jašiūnų muzikos mokyklos auklėtiniai.

Kovo 10 d. Knyga pristatyta plačiajai visuomenei. Proga aplankyti restauruotus Jašiūnų dvaro rūmus, pasigrožėti parku, pasiklausyti knygos sudarytojos Aurelijos, dvaro rūmų muziejaus direktoriaus ir Balinskių–Sniadeckių giminių geneologijos tyrinėtojo Kazimiero Karpičiaus šmaikščių pasakojimų pasinaudojo tiek vietiniai gyventojai, tiek svečiai iš Vilniaus. Parodyta 1997 m. apie šiuos dvaro rūmus istorikės dr. Redos Griškaitės ir dailėtyrininko, muziejininko Romualdo Budrio sukurta televizijos laida iš ciklo „Vizijos ir tikrovė“, pademonstruotos fotografijos. Tąkart koncertavo Teatro ir muzikos akademijos akordeonistų ansamblis.

Kovo 17 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje Knygą sutiko vilniečiai. Žodį apie neatrastą Pietryčių Lietuvos paveldą tarė paminkloaugininkė dr. Gražina Drėmaitė. Knygos bendraautorė dr. R. Griškaitė prisiminė intelektualinę Jašiūnų dvaro istoriją, kuri prasidėjo 1819 m., kai šį dvarą paveldėjo Vilniaus universiteto auklėtinis, rašytojas, istorikas ir bibliofilas Mykolas Balinskis. Čia jis kūrė eilėraščius, prozą, publicistiką, rašė

A. Arlauskienė, K. Karpičius ir Kšištofas Sniadeckis-Lemke

didžiąją dvitomę monografiją apie Vilniaus miestą, baigė svarbiausią savo veikalą, skirtą senajai Vilniaus universiteto istorijai. Čia kaupė ir tvarkė medžiagą garsiausiai ir populiariausiai savo knygai *Pamiėtniki o królowej Barbarze, żonie Zygmunta Augusta* (Atsiminimai apie karalienę Barbora, Žygimanto Augusto žmoną). Jašiūnuose parašytos ir pirmosios mokslo recenzijos. Dvare rinkdavosi tuometis literatūrinis elitas: poetai, prozininkai, mokslo darbų autoriai.

Bibliotekininkė Irena Katilienė gailėjo išdraskytos Jašiūnuose M. Balinskio sukauptos didžiulės bibliotekos. Tik maža jos dalis dabar saugoma Vilniaus universitete, atskiros knygos randamos Vrublevskių

Knygos autoriai Vrublevskių bibliotekoje

ir kitose bibliotekose.

Itin šiltai pristatytos Knygos autoriai sulaukė klausimų, būta ir palinkėjimų leisti papildytą leidimą. Žurnalistė A. Arlauskienė pasidžiaugė žinia iš Lenkijos: „Mūsų knyga dar neapšilo kojų Lietuvoje, o iš Varšuvos atskriejo informacija, kad jau ją norima išversti į lenkų kalbą“.

Taip tad gražiai prasidėjusi *Knygos* kelionė pas skaitytojus nesibaigia – planuojama ją pristatyti Leipalingio dvare (Druskininkų r.), kurį keletą metų valdė Piotras Balinskis, žadama nuvykti ir į Aštriosios Kirsnos (Lazdijų r.) dvarą, kur taip pat yra šios garsios giminės pėdsakų.

„V.r.ž.“ inf.

Šv. Jono bažnyčios atstatymui - Vyriausybės programa

Lietuvos Vyriausybė nutarė priimti nutarimą dėl Šv. Jono bažnyčios Klaipėdoje atstatymo ir planuojama parengti programą iki gegužės-birželio mėn., kai Vyriausybė pradės svarstyti ateinančių metų biudžetą. Programoje bus įvardinti visi joje dalyvaujantys partneriai: Vyriausybė, Klaipėdos savivaldybė, liuteronų ir viso miesto bendruomenė, užsienio investuotojai, privačios įstaigos ir asmenys. Prieš metus Savivaldybė paskelbė, kad Šv. Jono bažnyčia bus atstatoma tokio pat dydžio, kokia stovėjo prieš Antrąjį pasaulinį karą – su 75 metrų aukščio bokštu, nors uostamiesčio liuteronų bendruome-

nės prašymu architektė Elena Nijolė Bučiūtė (1930–2010) buvo parengusi techninį projektą mažesnio tūrio bažnyčiai statyti. Pirminiais duomenimis, autentiško dydžio Šv. Jono bažnyčios su bokštu atstatymas gali kainuoti apie 7,5 mln. eurų.

2012 metais, minint Klaipėdai 760 metų miesto įkūrimo sukaktį, buvo simboliškai pažymėta bažnyčios atstatymo darbų pradžia – atidengtas kertinis akmuo bei šalia jo įkasta atminimo kapsulė ateities kartoms. Įkurta internetinė svetainė <http://www.svjono.lt/>.

„V.r.ž.“ inf.

Dievo žodžio KARIO pėdsakais

Biblijos vertėjas Samuelis Boguslavas Chylinskis paskutiniaisiais studijų metais Olandijoje, o vėliau persikėlęs į Angliją per maždaug ketverius metus išvertė į lietuvių kalbą visą Šventąjį Raštą ir buvo palankiai įvertintas žymiausių to meto kultūros ir mokslo žmonių. Tačiau jis nebuvo apsukrus reikalų tvarkytojas, nesugebėjo savo rankose išlaikyti Biblijai skirtų lėšų, buvo pergudrautas menkesnių už jį, o milžiniškas jo nuveiktas darbas sužlugdytas.

Biblijos vertimai, į kuriuos lygiavosi Chylinskis – olandiška „Statenbijbel“ ir iš dalies „King James Bible“ Anglijoje – savo kraštuose buvo ir tebėra ypatingai vertinami ne tik kaip bendruomenės reikmėms skirti Šventojo Rašto vertimai; jie turėjo labai svarbią reikšmę nacionalinių kalbų formavimuisi ir leidžiami iki šiol. Chylinskio vertimas, be abejo, galėjo atlikti panašų vaidmenį Lietuvoje. Išlikęs nepilnas, dabar jis išleidžiamas kaip XVII amžiaus kultūros ir kalbos paminklas. (iš <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/obj/LT-LDB-0001:B.03~2008~1367166299118>)

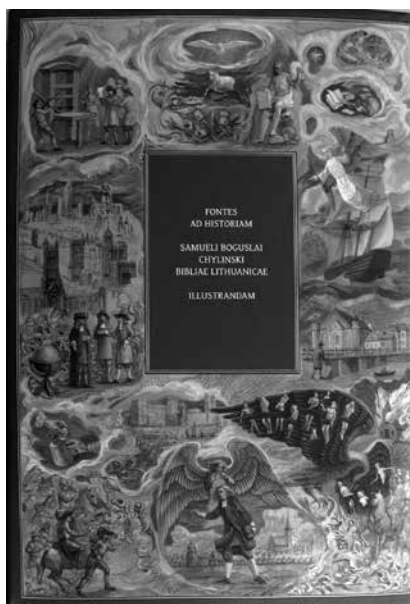
Evangelikas reformatas Chylinskis buvo antrasis (po evangeliko liuteronono Jono Bretkūno), kuris į lietuvių kalbą išvertė visas 66 Šventojo Rašto knygas (iš jau minėtos „Statenbijbel“), tačiau patsai pirmasis pradėjo sėkmingai spausdinti Londone.

Šiam visokeriopai iškiliam bei išskirtiniam įvykiui paminėti, pažinti bei tirti dr. Gina Kavaliūnaitė leidžia Chylinskio londoniškosios Biblijos šaltinių faksimilių, dokumentų, tyrinėjimų knygą. Minėtą tyrimą sudarys keturios knygos:

pirmoji – „Samuelio Boguslavo Chylinskio Biblijos Senasis Testamentas = Vetus Testamentum Litvanicâ Lingvâ donatum a Samuelo Boguslao Chylinski [parengė Gina Kavaliūnaitė]. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008;

antroji – „Samuelio Boguslavo Chylinskio Biblijos Naujasis Testamentas [rengiama spaudai];

trečioji – „Samuelio Bogus-

lavo Chylinskio Biblijos istorijos šaltiniai=Fontes ad historiam Samueli Boguslavi Chylinski bibliae lithuanicae illustrandum/ [parengė Gina Kavaliūnaitė]. – Vilnius: Vilniaus universitetas, 2015;

ketvirtoji – „Chylinskio Biblijos istorijos tyrimai“ [rengiama spaudai].

Šiuometėje knygų mugėje buvo sutiktas jau minėtos chylinskianos trečiasis tomas, kurio tyrėjų-parengėjų grupę sudaro: hab. dr. Ingė Lukšaitė, prof. Eugenija Ulčinaite, dr. Stefenas Kristoferis Rovelas (Stephen Christopher. Rowell) ir dr. Gina Kavaliūnaitė, tekstus į anglų bei iš prancūzų ir vokiečių kalbų vertė prof. hab. dr. Akselis Holfutatas (Axel Holvoet). Knygoje skelbiami 1634–1701 m. atspindintys dokumentai: „nuo duomenų apie lietuviškosios Biblijos vertėjo tėvą Adrianą Chylinskį iki Naujojo Testamento lietuvių kalba išleidimo 1701 m. Karaliaučiuje (kn.: „Chylinskio Biblijos istorijos šaltiniai“, 2015, p. VII)“.

Puikiai, puošniai, originaliai bei santūriai (kaip ir pirmąją knygą) iliustravo dailininkas Šarūnas Leonavičius.

Tai svarbi knyga bei turiningas šaltinis besidomintiems Šventojo Rašto keliais keleliais (o ir klystkeliais)... Tai – daugiau nei detektyvas, ir rašyti daug ką būtų

galima, negailint pačių grakščiausių ir išmaniausių žodžių šiam profesionalų darbui – knygai-paminklui šviesiam XVII a. Lietuvos Šventojo Rašto kovotojui bei tarptautiniam, o podraug ir lokaliai, Dievo Žodžio prasiplatinimo kontekstams. Pačios knygos sutiktuvės – įspūdinga trumpa konferencija, kurios labai svarbi, atradėjiško džiaugsmo kupina žinutė, dr. G. Kavaliūnaitės ištarta, kad Chylinskio Naujojo Testamento vertimo rankraščiu operatyviai pasinaudojęs kitas Samuelis, kunigas Bitneris, Žemaičių konsenjoras, nes: „Darbą už auksą vertingesnį, Naujajį Testamentą, išspausdintą lietuvių kalba, pristatė <...>“ (kn. „Chylinskio Biblijos istorijos šaltiniai“, 2015, p. 544)“.

S. B. Chylinskis yra dirbęs katechetu Biržuose, toje pat evangelikų reformatų mokykloje, kur vėliau dirbo rankraštinės lietuviškos gramatikos bei rankraštinio lietuvių-lenkų kalbų žodyno autorius ev. reformatas Kazimieras Kristupas Daukša. Šios mokyklos pamatus su biržėnais pagalbininkais mokytojais P. Jasėnu ir V. Kairiene, mokiniiais talkininkais yra aptikęs archeologas Karolis Mekas. Apie tai jis 1965 m. ataskaitoje savo ranka rašė: „Ties [Biržų evangelikų reformatų bažnyčios – V. P. K.] šventoriaus vakarinės sienos viduriu griovio trasa perkirto akmeninius krautus pastato pamatus. Šie pamatai [užbraukta kelios neįskaitomos raidės. – V. P. K.] yra čia buvusios reformatų mokyklos pastato (Vilniaus apskrities archyvas. F.1019, ap. 11, b. 1597, l. 7)“.

Toje, greičiausia, archeologiškai tirsimoje teritorijoje, žymiajam Biblijos vertėjui bei Reformacijos 500-ečio proga galėtų atsirasti prasminga žymė smalsiam pakeleiviui: *Mat žodis apie kryžių tiems, kurie žūsta, yra kvailystė, bet mums, išgelbėtiems, jis yra Dievo jėga* /1 Kor 1, 18/.

Vidmantas Petras Kuprevičius

Pasija pagal Joną

Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčioje kovo 12 d. buvo atlikta J. S. Bacho *Pasija pagal Joną*: *Tai įvyko Šiandien!*. Kūrinį atliko Vilniaus kamerinis orkestras, solistai: lietuvės – sopranas Lina Dambrauskaitė ir mecosopranas Renata Dubinskaitė, norvegai – bosai Magnus Ingemund Kjelstad ir Jan Morten Helgestad bei olandas tenoras Franck Fritschy, du chorai: Hokksund (Norvegija) parapijos choras ir Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčios choras, vadovaujamas vargonininkės Astos Saldukienės, kūrinį dirigavo Abram Bezuijen (Norvegija).

Pasija pagal Joną yra viena iš dviejų išlikusių J. S. Bacho Pasijų. Ši Pasija dažniausiai atliekama Gavėnios laikotarpiu, kai yra apmąstoma Jėzaus Kristaus kančia, paskutinės gyvenimo dienos. Pasijoje perteikiamos kūniškos ir dvasinės Kristaus

kančios, liūdesys, melancholija ir mirtis. Daugelis kompozitorių ir muzikologų šį kūrinį vertina kaip didingiausią J. S. Bacho muzikinę epinę dramą, patvirtinančią neeilinį kompozitoriaus talentą.

Mintis atlikti šį kūrinį kilo Vilniaus liuteronų bažnyčios bičiuliui, žinomam bažnytinės muzikos atlikėjui, vargonininkui interpretatoriui ir dirigentui Abram Bezuijen (Norvegija/Vestfossen). Siekdamas skatinti bažnyčių ir parapijų chorų tarpusavio kūrybinį bendradarbiavimą, įvertinęs nuostabią Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčios akustiką, A. Bezuijen pasirinko didingą ir puikią, kentėjimo laikui parašytą Pasiją. Tai nedažnas atvejis, kai du chorai dirba ir repetuoja tą patį kūrinį skirtingose šalyse. Vilniečiai repetuoti ėmėsi dar rudenį, rugsejo mėnesį. Teko padirbėti ir individualiai, namuose,

ne visi liuteronų parapijos choristai pasiryžo įveikti šį kūrinį. Užtat tie, kurie įveikė, gali didžiulius atlikti milžinišką darbą ir padovanoti žiūrovams nuostabų vakarą.

Pasijos giesmių, arijų žodžius sukūrė nežinomas poetas pagal Jono evangelijos 18 ir 19 skyrius. Galėjome išgirsti bei atskirti ir mūsų – reformatų – bažnyčioje giedamų giesmių melodijas: 3 chorales ir 7 arija – *Miliausias Jėzau, kuo Tu nusidėjai* (44 giesmė), 5 chorales – *O, mūsų Tėve danguje* (232 giesmė), 11 chorales – *Pasauli, štai tavasis Karalius amžinasis* (51 giesmė), 26 chorales – *Jau aš tave paliksiu, pasauli tu grasus* (338 giesmė) ir kt.

Premjera įvyko Vilniuje kovo 12 d., o kovo 15 d. – dar didesniu sąstata – norvegų choras pasipildė net dvidešimčia giesmininkų – Pasija buvo atlikta Norvegijoje Hokksundo bažnyčioje.

„V.r.ž.“ inf.

Pasija Norvegijoje Hokksundo bažnyčioje ir Vilniuje

Man gyvenimas – tai Kristus, o mirtis – tik laimėjimas.

Bet jei aš, gyvendamas kūne, dar galėčiau vaisingai pasidarbuoti, tai nebežinau, ką pasirinkti. Mane traukia ir viena, ir antra, nors verčiau man mirti ir būti su Kristumi, nes tai daug geriau.

O mano pasilikimas kūne reikalingesnis jums./Fil 1,21-24/

Mirus panevėžietei reformatei ALDONAI GRUCIENEI, nuoširdžiai užjaučiame dukras Kauno ev. reformatų parapijos valdybos pirmininko pavaduotoją Eglę Grucytę ir Panevėžio parapijos parapijietę Rūtą Užkuraitienę bei kitus, kurie Ją pažinojo ir mylėjo.

Vilniaus, Kauno ir Panevėžio ev. reformatai

Malda, Giesmė Pilaitėje

Vasario 27 d. į Pilaitės Krikščionišką vaikų darželį rinkosi jaunimas, besiruošiantis tuoktis, o po dviejų savaitių – kovo 12 dienos rytą – senjorai iš Pašilaičių, Šeškinės ir vietiniai pilaitiškiai. Juos svetingai sutiko viena iš vietinių – Džiuljeta.

Senjorės Irena Mekaitė-Tokareva ir Rita Dagyte-Skeberdienė džiaugėsi ir dėkojo už tai, kad jų, negalinčių pasiekti reformatų bažnyčios Vilniaus senamiestyje, pati „bažnyčia atėjo aplankyti“ į Pilaitės mikrorajoną.

Irena, gražiausius savo gyvenimo metus priverstinai atidavusi Sibirui, tik 1998 metais su dukra ir anūkėmis sugrįžo į Lietuvą, įsikūrė Pilaitėje, tolokai nuo reformatų bažnyčios. Tad toks pabendravimas su bendraminčiais jai labai brangus. Kunigas Raimondas stengėsi „neskaityti paskaitos“, o ragino visus pasikalbėti apie tikėjimo dalykus, kvietė prisiminti kaip anksčiau reformatų šeimos švęsdavo Velykas,

kaip joms ruošdavosi per priešvėlykinį laikotarpį – Gavėnią – mūsų tėvai, seneliai. Vyresnės senjoros prisiminė, kad į šokius, nors ir mokykloje organizuojamus, tėvai nenorėdavo leisti. Reformatai stengėsi gyventi ramiai, bet maisto neribodavo ir pasninko metu dėmesys buvo kreipiamas ne į kai kurių maisto produktų nevertojimą, o į apribojimą linksmybių.

Pokalbius keitė giesmės, užvedamos Džiuljetos, padėkos maldos Dievui. Bendrystę sutvirtinome Viešpaties Vakariene – Komunija, dėkodami Dievui, kad leido susirinkti, pastiprinti vieni kitus tikėjime.

Po agapės dar spėjome pažiūrėti

ortodoksų (stačiatikių) sukurtus filmukus apie tikėjimą ir pasitikėjimą Jėzumi bei neseniai rodytą TV laidą evangelikams „Kelias“ apie Nepriklausomybės dienos išvakarių pamaldas, vykusias vasario 15 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje.

„V.r.ž.“ inf.

NENUGALIMIEJI - sporto stovykla Kėdainiuose

Po dviejų puikiai pavykusių sporto stovyklų, evangelikų reformatų Bažnyčia kartu su Švedijos suvienyta evangelikų Bažnyčia (angl. – United Evangelical Church of Sweden, šved. – Ekvmeniakyрка) organizuoja trečią krikščionišką sporto stovyklą.

Stovyklą organizuojame visi kartu: Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia, suteikdama dvasininką sielovadaį, dvasinio mokymo programos priežiūrą, stovyklautojų tėveliai – aukodami reikiamą išlaikymo sumą, savanoriai vadovai bei profesionalūs treneriai iš Lietuvos ir Švedijos – dirbs stovykloje, aukodami savo laiką ir žinias. Stovykloje be sporto užsiėmimų, įvairių pramogų vaikai mokysis giedoti, dalyvaus pamokėlėse, lankysis vaikų pamaldose, jiems bus diegiamos krikščioniškos vertybės.

Sporto stovykla vyks Kėdainių suaugusiųjų ir jaunimo mokykloje (Dariaus ir Girėno g. 52), Kėdainių miesto pakraštyje, treniruotės – Kėdainių miesto stadione ir lauko teniso kortuose. Šiais metais laukiame apie 50 vaikų-stovyklautojų nuo 8 iki 14 metų, kuriuos numatoma suskirstyti į 5 būrius pagal amžių. Berniukai ir mergaitės bus atskiruose būriuose.

Trečioji krikščioniška sporto stovykla „Nugalimieji“ vyks 2016 m. liepos 30 – rugpjūčio 6 dienomis Kėdainiuose. Visi norintys dalyvauti prašome registruotis nurodytais kontaktiniais duomenimis ir su gera nuotaika bei kamuoliais ir kitais žaidimais esate laukiami stovykloje.

Su meile, organizatoriai...

InfoRef.lt

Stovyklą **NENUGALIMIEJI** organizuoja:
EGLĖ GRUCYTĖ – stovyklos direktorė, tel. +370 699 19871,
el. paštas egliukas75@hotmail.com
stovyklos kapelionas kun. RAIMONDAS STANKEVIČIUS,
tel. +370 655 43678, el. p. raimondas@ref.lt.

Vestminsterio tikėjimo išpažinimas

1647 metais pasirodęs presbiterijonų *Vestminsterio tikėjimo išpažinimas* reformuotoje kalvinistinėje tradicijoje yra paskutinis tos epochos reikšmingas protestantų išpažinimas. Atsitiktinai sudarytas tuo pačiu metu kaip ir Vestfalijos taika, jis taip pat užbaigia ir Reformacijos kaip konfesijų formavimosi bei konfliktų epochą. Šis *Išpažinimas* yra ne tik paskutinis tarp gausių bažnytinių dokumentų, bet ir, galima drąsiai sakyti, – jos karūna. Kažin ar surastume kitą Išpažinimą, tokį tikslų žodžiu ir tokį precizišką išraiška. Jis – lyg deimantas, šlifuotas daugiau negu šimto teologijos žinovų ir praktikų. Anglosaksiškoje erdvėje iki šių dienų jis yra vienas žinomiausių protestantiškų tikėjimo išpažinimų. Šis *Išpažinimas* nurodo kitokį vienybės bei susitaikymo kelią, negu švietėjiškoji teologija: plataus ir tvirto susitarimo svarbiausiais klausimais, biblinės tiesos išsaugojimo ir išlaikymo bei atvirumo kritikai kelią.

Iš www.ref.lt

I N F O R M A C I J A

Kovo 10 d. biržiečiai turėjo progą viename iš Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimo renginių – Biržų krašto muziejaus „Sėla“ arsenalo salėje pamatyti kino filmą „Aš už tave pakalbėsiu“ ir po to apie jį pakalbėti, aptarti.

Kovo 12 d., šeštadienį, Šeškinės, Pašilaičių, Pilaitės seniūnijos reformatai rinkosi į susitikimą Pilaitėje

Krikščioniško vaikų darželio patalpose, Gavėnios laikotarpio apmąstymams su malda ir giesme, po to priėmė Komuniją, bendravo agapėje.

Kovo 20 d. po pamaldų Vilniaus ev. reformatų Parapijos namuose Biotechnologijos instituto mokslininkė biochemikė dr. Giedrė Tamulaitienė pasakojo ir skaidrėmis iliustravo *Kas ta DNR*.

Sveikiname

*Italijos Respublikos Prezidentas Sergio Mattarella
už nutiestus mokslinius-kultūrinius tiltus
ir akademinių mainų skatinimą tarp dviejų šalių
antrojo laipsnio Italijos žvaigždės ordinu
apdovanojo Vilniaus universiteto Senato pirmininkę,
Filologijos fakulteto profesorę
dr. DAINORĄ POCIŪTĘ-ABUKEVIČIENĘ.
Tai pirmasis tokio aukšto rango įvertinimas
VU mokslininkui.*

ADOMUI

Pavasariu jau oras dvelkia,
Kasdien skaidrėja ir dangus.
Tegu visi Tavieji metai
Įdomūs ir prasmingi bus.

Tavo bosas aksominis,
Skambantis darniai chore,
Su palaima ir ramybe
Skleidžia gėrį širdyse.

Sveikinam! Ilgiausių metų
Ir puikios, stiprios sveikatos!
Linkim laimės didelės
Iš visos visos širdies!

A.N.

Sveikiname

*Vilniaus reformatų
choro „Giesmė“
puikųjų bosą,
parapijos narį
ADOMĄ JODINSKĄ
75-mečio proga,
linkėdami stiprios sveikatos,
energijos ir ilgų
dainingų metų!*

*Vilniaus ev. reformatų
parapijos taryba*

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944
www.klion.lt

LAIDA EVANGELIKAMS

„KELIAS“

**Per „LRT Kultūra“ –
kas antrą šeštadienį 10.15 val.**

kartojama per tą patį kanalą
kitą šeštadienį 10.15 val.

**Laidos redaktorė ir režisierė
Irena Morkevičienė,
iremor@lrt.lt
tel. 861410765**

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.paštas: dalija@mail.lt

**Parengė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951**

Redagavo, spausdino

Olga Viederienė,
Genovaitė Mikalajūnienė,
Rasa Žilytė-Šernienė,
Damian Finer

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taisto ir trumpina
savo nuožiūra

9 772029 512000

Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.